

POLTAVA UNIVERSITY OF
ECONOMICS AND TRADE

ЗБІРНИК НАУКОВИХ СТАТЕЙ МАГІСТРІВ

Полтава
2022

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

3-41

Друкується відповідно до Наказу по університету № 173-Н від 05 вересня 2022 р.

Редакційна колегія:

Головний редактор – **О. О. Нестуля**, д. і. н., професор, ректор Вищого навчального закладу Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі» (ПУЕТ).

Заступник головного редактора – **Н. С. Педченко**, д. е. н., професор, перший проректор ПУЕТ.

Відповідальний секретар – **Н. І. Манжура**, завідувач науково-організаційного відділу ПУЕТ.

Відповідальні редактори:

О. В. Гасій, к. е. н., доцент, директор Навчально-наукового центру забезпечення якості вищої освіти ПУЕТ;

С. В. Гаркуша, д. т. н., професор, в. о. директора Навчально-наукового інституту міжнародної освіти ПУЕТ;

А. С. Ткаченко, к. т. н., доцент, директор Навчально-наукового інституту денної освіти ПУЕТ;

В. Л. Шимановська, директор Навчально-наукового інституту заочно-дистанційного навчання ПУЕТ;

Л. М. Діденко, в. о. директора Центру інформаційного забезпечення освітнього процесу ПУЕТ.

Члени редакційної колегії:

А. В. Артеменко, к. е. н., доцент, завідувач кафедри міжнародної економіки та міжнародних економічних відносин ПУЕТ;

Н. М. Бобух, д. філол. н., професор, завідувач кафедри української, іноземних мов та перекладу ПУЕТ;

В. Л. Іщенко, к. філол. н., доцент завідувач кафедри ділової іноземної мови ПУЕТ;

Т. В. Капліна, д. т. н., професор, завідувач кафедри готельно-ресторанної та курортної справи ПУЕТ;

Т. А. Костишина, д. е. н., професор, завідувач кафедри управління персоналом, економіки праці та економічної теорії ПУЕТ;

Ю. С. Матвієнко, к. п. н., проректор з науково-педагогічної роботи ПУЕТ;

А. І. Мілька, к. е. н., доцент, завідувач кафедри бухгалтерського обліку і аудиту ПУЕТ;

О. В. Ольховська, к. ф.-м. н., завідувач кафедри комп'ютерних наук та інформаційних технологій ПУЕТ;

І. М. Петренко, д. і. н., професор, завідувач кафедри педагогіки та суспільних наук ПУЕТ;

О. В. Яріш, к. е. н., доцент, завідувач кафедри фінансів та банківської справи ПУЕТ.

Збірник наукових статей магістрів. – Полтава : ПУЕТ, 3-41 2022. – 268 с.

ISBN 978-966-184-435-2

У збірнику представлено результати наукових досліджень магістрів спеціальностей: Готельно-ресторанна справа; Економіка; Комп'ютерні науки; Міжнародні економічні відносини; Облік і оподаткування; Освітні педагогічні науки; Філологія; Фінанси, банківська справа та страхування.

УДК 339.1+640+664+37+657+005+004+80(062.552)

Матеріали друкуються в авторській редакції мовами оригіналів.

За виклад, зміст і достовірність матеріалів відповідальні автори.

Розповсюдження та тиражування без офіційного дозволу ПУЕТ заборонено.

© Вищий навчальний заклад Укоопспілки
«Полтавський університет економіки і торгівлі», 2022

ISBN 978-966-184-435-2

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ ФІЛОЛОГІЯ

Освітня програма «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Алан Д. М., Іщенко В. Л.

Особливості перекладу англomовного художнього
тексту українською мовою (на матеріалі твору
Джона Грішема «Острів Каміно») 213

Добринь А. О., Іщенко В. Л.

Особливості перекладу кольорів на українську мову 217

Калінічева А. В., Іщенко В. Л.

Вплив перекладу на відображення
історії та характери персонажів на
матеріалі роману Лі Бардуга «Шістка Воронів»..... 221

Левашко Є. О., Іщенко В. Л.

Особливості американського гумору та специфіка його
перекладу (на прикладі комедійного серіалу
«Дві дівчини без копійчини»)..... 225

Лук'янова В. В., Сухачова Н. С.

Переклад української поезії англійською мовою:
від класиків до сучасності 230

Нос Ю. О., Опанасенко В. В.

Труднощі перекладу поетичних творів 237

Трибрат Б. В., Опанасенко В. В.

Особливості перекладу юридичної термінології
(на прикладі телесеріалу «Форс-мажори») 241

Шпигун А. О., Стеценко В. В.

Проблеми перекладу мультиплікаційних фільмів..... 243

теру не можна відступати від змісту оригіналу, оскільки необхідний саме «побуквений» переклад.

Однак із кінематографічною продукцією, що наповнена юридичними термінами, спостерігається інша ситуація. Перекладач має трохи більше свободи і простору для креативності. Він повинен, окрім сухого констатування фактів, відображати також «живу» розмовну лексику та особливості певної культури, відмінної від української.

Можемо виділити такі завдання, що стоять перед перекладачем аудіовізуального твору юридичного змісту: 1) достатнє розуміння спеціальної жанрової лексики; 2) збереження і відтворення термінологічності реплік персонажів; 3) періодичне порушення інваріативності перекладу для досягнення гармонійності та милозвучності мови; 4) використання описового перекладу; 5) врахування відмінностей правових систем світу [1, с. 162].

Отже, що успішне здійснення перекладу фільмів і серіалів юридичного змісту вимагає не тільки досконалого знання юридичної термінології, а й наявності креативного мислення у перекладача.

Список використаних джерел

1. Глинська Н. Р. Юридична термінологія в різних функціональних стилях англійської мови : дис. канд. філ. наук. Москва, 2002. 209 с.
2. Любченко М. І. Юридична термінологія : поняття, особливості, види: монографія. Харків : Права людини, 2015. 280 с.

УДК 801.8

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕКЛАДУ МУЛЬТИПЛІКАЦІЙНИХ ФІЛЬМІВ

Шпигун А. О., магістр спеціальності Філологія освіти та освіти мови, «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська»

Стеценко В. В., к. е. н., доцент, доцент кафедри української, іноземних мов та перекладу

Анотація. У статті з'ясовано сутність поняття «мультиплікаційний фільм», визначено основні проблеми, які виникають у

процесі перекладу мультиплікаційних фільмів для того, щоб у подальшому віднайти можливі шляхи досягнення адекватності при перекладі даного типу тексту.

Ключові слова: мультиплікаційний фільм, аудіовізуальний текст, аудіо-медійний текст, дитяча аудиторія

Abstract. The article clarifies the essence of the concept of «animated film», identifies the main problems that arise in the process of translating animated films in order to find possible ways to achieve adequacy in the translation of this type of text.

Keywords: animated film, audiovisual text, audio-media text, children's audience.

Постановка проблеми. Зростання візуалізації культури, швидкий розвиток виробництва мультиплікаційних фільмів (надалі – мультфільмів), з однієї сторони, та недостатня їх вивченість, як виду кінотексту, малодослідженість проблем перекладу мультфільмів, і необхідність підготовки кваліфікованих перекладачів для даної сфери кіноперекладу, зумовили актуальність дослідження. Якщо багато спільних питань кіноперекладу в певній мірі розроблено, то наукові роботи, присвячені проблемі перекладу мультфільмів, відсутні. Інформація про цей вид кіноперекладу розосереджена по різних перекладацьких сайтах, і є обміном думками перекладачів-практиків). Тим часом, аналіз перекладів мультфільмів виявляє чимало типових помилок.

Усе вищевказане зумовлює необхідність наукового розгляду проблем перекладу мультфільмів для того, щоб розробити науково-обґрунтовані рекомендації, які призначені для перекладачів-практиків, а також для використання у процесі підготовки майбутніх перекладачів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Проблема перекладу аудіовізуальних текстів присвячено роботи І. С. Алексєєва, Д. М. Бузаджі, В. Є. Горшкова, Г. С. Кусаїнової, М. О. Матвєєва та інших.

Формулювання мети. Метою статті є визначення основних проблем у процесі перекладу мультиплікаційних фільмів.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ХХ ст. в Україні, мультиплікація досить бурхливо розвивається. Так,

лише за рік випускається до 150 анімаційних фільмів. На думку К. Райс «мультиплікаційний фільм – це фільм, який отримано за допомогою зйомки малюнків, чи ляльок, що зображують окремі моменти руху» [10].

Для кожної країни характерний свій стиль мультиплікації. Так, Франція вважається Батьківщиною мальованого мультиплікаційного фільму, а Японія – аніме; об'ємні мультфільми вперше з'явилися в Україні [6].

У першу чергу, мультиплікаційний фільм будується на візуальних образах, для створення яких використовуються виразні засоби графіки, живопису, музики, і сприйняття глядачем, яке відбувається на екрані, ґрунтується саме на них. З точки зору перекладу, існує необхідність обліку перекладачем зв'язку тексту перекладу з візуальними образами на екрані.

М. М. Бахтін зауважує, що «в семіотичі, науці, яка вивчає властивості знаків, та знакових систем, текст розуміється, як будь-який пов'язаний знаковий комплекс» [2, с. 297]. Виділяють дві групи знаків: умовні та образотворчі.

Найбільш типовим випадком умовного знаку є слово, а образотворчого – малюнок, відеоряд [8, с. 4]. Виходячи з такого розуміння тексту, і ґрунтуючись на функціях, які виконує в ньому мова, К. Райс у своїй типології текстів, релевантній для перекладу, виділяє аудіо-медіальний текст [9, с. 203]. Цей тип текстів є поєднанням мовних засобів (сукупність умовних знаків), немовних графічних, акустичних, та оптичних форм вираження (сукупність образотворчих знаків). До таких текстів К. Райс відносить «тексти, які потребують позамовного середовища для того, щоб дійти до слухача, і при мовному оформленні яких, як у вихідній мові, так і в мові перекладу, необхідно враховувати особливі умови цього середовища» [9, с. 211]. Сюди відносяться різноманітні тексти, які розповсюджуються за допомогою радіо і телебачення, тексти, що утворюють єдність із музикою, а також різні сценічні твори та кінофільми.

Поряд із типологічною назвою «аудіо-медіальний текст», у літературі використовують поняття «аудіовізуальний текст», тим самим вказуючи, що підставою для виділення подібного

типу текстів є єдність мовних, і позамовних (візуальних) засобів, що використовуються при створенні подібних текстів [9, с. 211].

Що стосується кінофільмів та мультфільмів доцільно використовувати другий, конкретизуючий термін. Мультиплікаційний фільм – це аудіовізуальний текст, тому при його перекладі необхідно враховувати низку особливостей такого роду текстів. Як було зазначено раніше, перекладач має відтворити єдність візуальної та акустичної складових, передати культурні, жанрові, й інші особливості оригіналу. Звідси, впливають основні проблеми, із якими стикається перекладач мультфільму.

Насамперед, зазначимо, що мультиплікаційна кінопродукція неоднорідна з погляду того, кому вона призначена: одні фільми адресовані дорослій аудиторії, інші – дитячій, причому останні у свою чергу також можуть бути орієнтовані на різні вікові групи. При перекладі мультфільмів для дітей слід враховувати розбіжності у ментальних, та культурних особливостях традицій, що приймають участь при перекладі.

Пропозиції, які висловлюються педагогами, про бажаність цензурування кінопродукції для дітей можуть застосовуватись, на наш погляд, і до перекладу мультфільмів. Насамперед, обмеження, й трансформації оригінального тексту можуть стосуватися традицій приймаючої сторони, неприйнятно з моральної, чи естетичної точок зору. Окрім того, сприйняття дитини має враховуватися, і при виборі слова із синонімічного ряду.

Ще одне завдання, яке стоїть перед перекладачем, полягає в тому, щоб адекватно відтворити культурний фон оригіналу (історичні та культурні події, морально-етичні погляди тощо). Нерідко культурно-маркованим виявляється гумор.

Особливої уваги вимагають реалії, власні імена, та інші прецедентні феномени, які можуть бути незнайомі одержувачу перекладу. Вирішуючи, наскільки повно передавати їх значення, перекладач має враховувати, серед інших обставин, і чинник часу. Саме цей чинник нерідко виявляється визначальним при виборі як стратегії перекладача, так і конкретного способу перекладу.

Досить вузькі рамки екранного тексту самі по собі є жорстким регулятором у процесі перекладу кінофільмів. Однак, на цю трудність, як правило, нашаровуються й інші. Насамперед, це необхідність співвідносити текст з артикуляцією, і жестами героїв мультфільму, а також із відеорядом в цілому.

У мультфільмах часто звучать пісні та вірші, що призводить до ще однієї проблеми, яка пов'язана з особливостями передачі віршованого тексту, і тексту, покладеного на музику.

Висновки. Таким чином, у процесі дослідження виявлено наступні проблеми при перекладі мультиплікаційного фільму:

- необхідність врахування рецептора перекладу, його вікові, ментальні та психологічні особливості;
- проблема перекладу одиниць із культурним фоном;
- проблема відтворення комічного ефекту;
- специфіка перекладу пісень та римованих фрагментів;
- необхідність співвідносити основні складові аудіовізуального твору: візуальну та звукову.

Список використаних джерел

1. Алексеева І. С. Професійний тренінг перекладача : навч. посіб. Київ : ЛІБРА, 2015. 288 с.
2. Бахтін М. М. Естетика словесної творчості. Київ : Мистецтво, 2016. 445 с.
3. Білоусов Я. Жорстокі мультфільми. Вільна преса. 2015 [Електронний ресурс]. URL: <http://svpressa.ru/culture/article/110857/> (дата звернення: 12.11.2022).
4. Бузаджі Д. М. Хоч горщиком назви. Мости. Журнал перекладачів. № 1 (5). 2015. С. 64–75.
5. Горшкова В. Є. Особливості перекладу фільмів із субтитрами. Харків : СібДАУ, 2011. С. 141–144.
6. Жанри та методи мультиплікації [Електронний ресурс]. URL: <http://hdmult.com/zhanry-i-metody-multiplikatsii> (дата звернення: 18.11.2022).
7. Ібраєва А. А., Кусаїнова Г. С., Проблеми аудіо-візуального перекладу. Семипалатинський державний університет імені Шакаріма. 2012 року. С. 77–84.
8. Лотман Ю. Семіотика кіно та проблеми кіноестетики. Таллін : Еесті Раамат, 2013. 374 с.

9. Райс К. Класифікація текстів та методи перекладу. Питання теорії перекладу в зарубіжній лінгвістиці. Київ : Міжнародні відносини, 2018. С. 202–228.
10. Філіппов С. А. Кіномова та історія: коротка історія кінематографа та кіномистецтва. Харків : Альма Аніма, 2016. 207 с.
11. Чужакін А. П., Палажченко П. Р. Світ перекладу. Introduction to Interpreting XXI. Протокол, пошук роботи, корпоративна культура. Київ : Р. Валент. 2014. 224 с.
12. Anderman G., Diaz-Cintas J. Audiovisual Translation : Language Transfer on Screen. Palgrave Macmillan, 2009. 272 p.
13. Blinn M. D. Dubbed or Duped? Path Dependence in the German Film Market : An Inquiry into the Origins, Persistence, and Effects of the Dubbing Standard in Germany. Berlin, 2009.
14. Paquin R. Translator, Adapter, Screenwriter. Translating for the audiovisual. Translation Journal. 1998.
15. Cintas J. D. The Didactics of Audiovisual Translation. Benjamin's Translation Library. 2008. 281 с.